SIEDMNASTE

SPRAWOZDANIE

DYREKCYI

c. k.

szkoły realnej w Tarnopolu

za rok szkolny 1891/92.

W TARNOPOLU
NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO.
Z DRUKARNI PODOLSKIEJ.
1892.

SIEDMNASTE

SPRAWOZDANIE

DYREKCYI

c. k.

szkoły realnej w Tarnopolu

za rok szkolny 1891/92.

W TARNOPOLU
NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO.
Z DRUKARNI PODOLSKIEJ.
1892.

I. O dotykaniach powierzchni spaczonej obrotowej napisał GRZEGORZ GRZYBOWSKI.

II. Kronika i statystyka zakładu, przez dyrektora.

O dotykaniach powierzchni spaczonej obrotowej

napisał

Grzegorz Grzybowski.

Über die Berührungen der windschiefen Schraubenfläche

zusammengestellt von

GREGOR GRZYBOWSKI.

Jak poprzednio objaśniono ta powierzchnia ma tę własność, że każda płaszczyzna dotykająca się jej, musi w sobie zawierać 2 proste rodzące tejże powierzchni.

1a. Mając taką powierzchnię Fig. 40 i chcąc przez dowolny punkt jej (m' m'') przesunąć płaszczyznę styczną, najprzód rzut poziomy jego m' obieramy dowolnie, wyprowadzamy z tego pktu 2 proste m' h_1' i m' h_2' dotykające się koła szyjnego w n_1' i n_2', przez co otrzymujemy rzuty poziome h_1' p_1' i h'_2 p_2' dwóch prostych rodzących, temuż pktowi odpowiadających. Następnie oznaczamy rzuty pionowe h''_1 p''_1 i h''_2 p''_2 odpowiednie, przez które płaszczyzna styczna (**E**h, **E**v) jest ustaloną.

Koło ze środka o' zatoczone promieniem o' m', jest rzutem poziomym koła równoleżnikowego odpowiadającego temu pktowi (m', m''), rzut pionowy tego koła jest prostą przechodzącą przez m'' a do osi **X. X**$_1$ **||** , otóż prosta dotykająca się tego koła w **m** musi oczywiście także leżeć w szukanej płaszczyznie, rzut poziomy owej stycznej, jest styczną do koła i **||** do h'_1 h'_2, rzutem pionowym jej zaś jest właśnie owa, z m'' **|| X X**$_1$ wyprowadzona prosta.

1b. Mając zaś daną pewną płaszczyznę (**E**h, **E**v) Fig. 40. może chodzić o to, czy ta płaszczyzna jest stycznem cięciem danej powierzchni spaczonej obrotowej, lub czy ją przecina bez wszelkiego dotykania.

Wtedy najprzód baczyć należy na to, czy ślad poziomy **E**h tej płaszczyzny d o t y k a się obwodu podstawnego koła, czy je p r z e c i n a, lub mimo niego przechodzi.

W 1-wszym wypadku z owego pktu **t**, w którym ślad poziomy **E**h dotyka się koła podstawnego, wyprowadzamy 2 styczne do koła szyjnego i uważamy je za poziome rzuty rodzących pktu **t**, a skoro te proste oraz leżą w danej płaszczyźnie, to zachodzi styczne cięcie, a ów punkt **t** jest właśnie pktem dotykania.

W 2-gim wypadku w rysunku uwidocznionym, z pktów przecięcia h'_1 i h'_2 wyprowadzamy styczne (2 pary) do szyjnego koła, a gdy którakolwiekbądź para tych linii stycznych, jak n. p. we Fig. 41 proste (h'_1 p'_1, h''_1 p''_1) i (h'_2 p'_2, h''_2 p''_2) leżą w danej płaszczyźnie (Eh, Ev), to zachodzi styczne cięcie, a m właśnie jest pktem dotykania.

W 3-cim wypadku dana płaszczyzna obrotową spaczoną powierzchnię przecina bez wszelkiego dotykania.

2. Wiadomo, że każda płaszczyna ustalona przez pewien dany punkt (m′ m″) zewnątrz powierzchni i przez dowolną prostą krawędź (a_x' b_x', a_x'' b_x'') danej powierzchni spaczonej Fig. 41, jest oraz stycznem cięciem jej, a pkt dotykania znajdujemy zapomocą śladu poziomego h′ a_x' owej płaszczyzny.

Znalazłszy tę prostą h′ a_x' w sposób uwidoczniony w rysunku, spostrzegamy że h′ a_x' przecina podstawne koło w jeszcze jednym pkcie q_x'. Otóż pion o′ f′ wyprowadzony ze środka f′ cięciwy a_x' q_x' na niej, wskaże na a_x' b_x' rzut poziomy n_x' pktu dotykania, który stosownie odnosimy do n_x''.

Znalazlszy więcej takich pktów, odpowiadających danemu pktowi m i innym prostym krawędziom rodzącym danej powierzchni spaczonej obrotowej, otrzymamy krzywą dotykania, która może mieć następujące kształty:

a. Jeżeli promienie styczne wychodzą z takiego pktu m, który leży wewnątrz powierzchni stożka obrotowego, zrodzonego przez ledwoniestyczne przy tej samej osi obrotu co u danej powierzchni to linia dotykania jest elipsą, w szczególności zaś kołem, gdy ów punkt leży w samej osi.

b. Jeżeli ów pkt m leży na samej powierzchni rzeczonego stożka, linia dotykania jest parabolą.

c. Gdy wreszcie m leży zewnątrz powierzchni tego stożka, jak we Fig. 43, to powstanie hyperbola.

W ogóle gdy m leży wewnątrz tej samej przestrzeni danej powierzchni spaczonej obrotowej co i oś jej, można zastosować postępowanie uwidocznione we Fig. 41.

3. Mając daną powierzchnię spaczoną obrotową i chcąc na niej wykreślić krzywą linię dotykania, odpowiadającą pewnej danej prostej L Fig. 42, tak aby wszystkie rodzące proste walca dotykającego się owej powierzchni spaczonej były || L, widocznie kształt krzywej dotykania wyłącznie zależy od ⦣ nachylenia n_h owej prostej ku poziomowi, tak że tu można rozróżnić 3 wypadki:

a. Jeżeli $n_h < \alpha$ t. j. jak ⦣ ledwoniestycznych południkowej hyperboli, lub rodzących prostych ku poziomowi, jak właśnie we Fig. 42 to krzywa dotykania jest hyperbolą.

b. Jeżeli $n_h = \alpha$ to linia dotykania składa się z 2-ch symetrycznie leżących rodzących prostych danej powierzchni.

c. Jeżeli $n_h > \alpha$ to linia dotykania jest elipsą.

We wszystkich 3 wypadkach linia dotykania dzieli daną obrotową powierzchnię spaczoną na 2 do siebie przystające części.

W 1 wszym wypadku pion $u_2' \, u''_2$ ze środka o' wyprowadzony $\perp$ L wytyka na szyjnem kole pkty u_1' i u_2' które są wierzchołkami rzutu poziomego hyperboli dotykania, przynależne rzuty pionowe u_1'' i u''_2 leżą $\perp$ pow. osi $X \, X'$, na rzucie pionowym szyjnego koła. Chcąc zaś znaleźć dowolny inny pkt hyperboli dotykania, najprzód obrawszy dowolną rodzącą prostą n. p. ($a_x' \, b_x'$ $a_x'' \, b_x''$) z dowolnego jej pktu, n. p. z (c_x', c_x'') wyprowadzamy prostą || do L i szukamy śladu poziomego h' tej pierwszej.

Prosta $h' \, a_x'$ wskaże na obwodzie podstawnego koła pkt q_x', a styczna wyprowadzona z q_x' do koła szyjnego, na owej rodzącej prostej ($a_x'b_x'$, $a_x''b_x''$) wytyczy żądany pkt n_x'. Tensam pkt wskaże zresztą i pion spuszczony ze środka o' na prostą $h' \, a_x'$.

4. Chcąc wykreślić płaszczyznę, którąby dotykając się danej powierzchni spaczonej obrotowej, oraz mieściła w sobie pewną daną prostą L, obieramy na niej 2 dowolne pkty m i n i wykreślamy najprzód rzut poziomy $p_1' \, q_1' \, r_1'$ i $p' \, q' \, r'$ krzywej dotykania odpowiadającej punktowi m jako wierzchołkowi stożka dotykającego się danej powierzchni spaczonej obrotowej, a to w tensam sposób jak we Fig. 41.

Następnie wykreślamy podobną krzywą odpowiadającą punktowi n, który we Fig. 43. dla przykladu obrano wewnątrz owej przestrzeni powierzchni spaczonej, w której oraz leży jej oś obrotu. Wiadomo, że wtedy krzywa dotykania, a więc i jej rzut poziomy będzie elipsą, którą można znaleźć w następujący sposób:

Punkt (n_1' n'') leży w odległości $n' \, o'$ od osi, opisawszy przeto tym promieniem ze środka o' łuk $n' \, n_0'$ i wykreśliwszy z n''... $n'' \, n_0''$ || $X \, X_1$ odnosimy n_0' do n_0'' i otrzymujemy tym sposobem pkt (n_0', n_0'') w płaszczyźnie głównego południka, a względem osi obrotu symetrycznie z pktem (n', n'') leżący. Z n_0'' wyprowadzamy 2 proste $n_0'' \, t_1''$ i $n_0'' \, t_2''$ dotykające się głównego południka w punktach t_1'' i t_2'' które w sposób wiadomy z wszelką możliwą oznaczamy ścisłością.

Na prostej $n' \, o'$ odcinamy $o' \, a_1' = t_1'' \, w_1''$ i $o' \, a_2' = t_2'' \, w_2''$, a otrzymamy dużą oś rzutu poziomego szukanej elipsy.

Przepołowiwszy wreszcie prostą $t_1'' \, t_2''$ w u'', wyprowadzamy z u''... $x_1'' \, x_2''$ || do osi $x \, x_1$, która to prosta $x_1'' \, x_2''$ na hyperboli głównego południka wskaże pkty.... x_1'' i x_2''. Na średnicy $x_1'' \, x_2''$ wykreślamy koło, którego obwód pion $u'' \, z''$ przetnie w z'', a przepołowiwszy $a_1' \, a_2'$ w c', z c' wyprowadzamy na $a_1' \, a_2'$ pion, na którym odcinamy $c' \, b_1' = c \, b_2 = u'' \, z''$, a otrzymamy małą oś rzutu poziomego wspomnianej elipsy.

Z przecięcia się tej elipsy z hyperbolą $p_1' \, q_1' \, r_1'$ i $p_2' \, q_2' \, r_2'$ wynikają punkty s_1' i s_2'.

Każdemu z nich odpowiada inna para rodzących prostych, których rzuty poziome $g_1' \, k_1'$, $f_1' \, l_1'$, $g_2' \, k_2'$ i $f_2' \, l_2'$ dotykają się szyjnego koła, a proste $g_1' \, f_1'$ i $g_2' \, f_2'$ oraz przechodzić muszą przez h' i są śladami poziomymi Eh_1 i Eh_2 szukanych płaszczyzn (Eh_1, Ev_1) i Eh_2, Ev_2), których ślady pionowe Ev_1 i Ev_2 przechodzić muszą przez v''.

5. Chcąc wreszcie oznaczyć płaszczyznę styczną || do danej płaszczyzny (Fh, Fv) Fig. 44 najprzód pamiętać o tem należy, że położenie płaszczyzny dotykającej się powierzchni obrotowej w ogóle zależy jedynie od ∢ nachylenia Nh płaszczyzny (Fh, Fv) ku poziomowi, a Nh nie może być > od kąta nachylenia ledwoniestycznych ku poziomej.

Najprzód przesuwamy płaszczyznę mno poziomo rzucającą ⊥ Fh' a oznaczywszy ∢ Nh, wykreślamy 2 proste $s_1'' t_1''$ i $s_2'' t_2''$ głównego południka się dotykające a oraz pod ∢ Nh ku osi X X_1 pochylone, oznaczając z wszelką możliwą ścisłością pkty dotykania t_1'' i t_2''.

Owe proste $s_1'' t_1''$ i $s_2'' t_2''$ są śladami pionowymi 2 płaszczyzn pionowo rzucających, danej powierzchni spaczonej obrotowej się dotykających; ślady poziome przynależne zaś wytkną na obwodzie podstawnego koła cięciwy $a_1' b_1'$ i $a_2' b_2'$. Następnie ze środka o' wyprowadzamy $o' p'$ ⊥ Fh, a sprowadziwszy do $o' p'$ pkty c_1' i c_2' połowiące owe cięciwy otrzymamy punkty f_1' i f_2' zapomocą łuków zatoczonych promieniami $o' c_1'$ i $o' c_2'$ ze środka o'. Proste $g_1' k_1'$ i $g_2' k_2'$ z tych pktów f_1' i f_2' powyprowadzane, na obwodzie podstawnego koła wytkną cięciwy $g_1' k_1'$ i $g_2' k_2'$, a będzie
$g_1' k_1' = a_1' b_1'$ i $g_2' k_2' = a_2' b_2'$.

Rodzące proste ($g_1' l_1'$, $g_1'' l_1''$) i ($k_1' k_1'$, $k_2'' k_2''$) ustalają wreszcie płaskie styczne cięcie (Eh_1, Ev_1), a proste ($g_2' l_2'$, $g_2'' l_2''$) i $k_2' k_2'$, $k_2'' k_2''$) płaskie styczne cięcie (Eh_2, Ev_2).

KONIEC.

Grzegorz Grzybowski.

Wiadomości szkolne

zestawione przez dyrektora szkoły.

Grono nauczycielskie z końcem roku szkolnego 1891/92.

Dyrektor: *Misiński Erazm*, uczył języka niemieckiego w kl. II. 6 g. tyg. i zawiadował biblioteką nauczycieli, czytelnią uczniów i biblioteką młodzieży ubogiej.

Profesorowie: *Dyszkiewicz Alojzy* VIII. rangi, uczył historyi naturalnej w I. i II. kl. po 3. g., fizyki w III. i IV. po 3 g., chemii w IV. kł. 4 g., razem 16 g. tyg.

Ellinger Apolinary, na r. szk. 1891/92 przydzielony do tutejszego c. k. gimnazyum.

Lang Jan, uczył rysunków wolnoręcznych w II., III. i IV. kl. po 4 g. tyg., i kaligr. w I. II. i III. po 2 g. tyg. razem 18 g. tyg.

Grzybowski Grzegorz, uczył arytmetyki w II., III. i IV. kl. 10 g. tyg., języka niemieckiego w IV. kl. 5 g. tyg. i geografii w IV. kl. 2 g., razem 17 godzin tygodniowo.

Michałowski Emil, inspektor okręgowy szkół ludowych w Tarnopolu.

Kobak Jan, uczył języka niemieckiego w kl. I. 6 godz. tyg., geografii w kl. I. 3, II. i III. po 2 godz. tyg., historyi powszechnej w kl. II. 1 g. tyg., w kl. III. i IV. po 2 godz. tyg., razem 18 godz. tygodniowo.

Nauczyciele: *Ks. Librewski Władysław*, rzeczyw., uczył religii r. k. we wszystkich klasach po 2 godz. tyg., razem 8 godz. tyg.

Staniewicz Maryan, prow. uczył języka niemieckiego w III. kl. 5 god. i języka polskiego w I.—IV. kl. 13 g. tyg., razem 18 god. tyg.

Giedroyć Antoni, prow., uczył arytmetyki w I. kl. 4 godz. i rysunków geometrycznych we wszystkich klasach 14 godz., razem 18 godz. tyg.

Ks. Markowski Adam, zastępca, uczył religii g. k. w kl. I., II. i III. po 1 g. tyg., razem 3 g. tyg.

Dr. Taubeles Samuel, zastępca, uczył religii mojż. w kl. I—IV po 1 g. tyg., razem 4 g. tyg.

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych:

Giedroyć Antoni, uczył języka francuskiego 4 godz. tyg.

Kobak Jan, uczył historyi kraju rodzinnego w III. i IV. kl. po 1 g. tyg. razem 2 g. tyg.

Dr. Jan Ralski, uczył gimnastyki we wszystkich klasach 3 god. tyg.

Staniewicz Maryan, uczył śpiewu choralnego 4 g. tyg.

Gospodarze klas: *Kobak Jan* dla I. kl. — *Giedroyć Antoni* dla II. kl. — *Staniewicz Maryan* dla III. kl. — *Grzybowski Grzegorz* dla IV. klasy.

Sługa szkolny: *Domin Tomasz.*

Plan naukowy.

A) dla przedmiotów obowiązkowych.

I. Klasa.

Religia rz. k. 2 godziny, gr. k. 1 godz. tyg., katechizm katolicki: — Katecheci ks. Librewski Władysław rz. k., Markowski Adam gr. k.

Język polski. 4 godziny tygodn. — Z gramatyki: W 1. półroczu elementarne powtórzenie odmiany imienia i słowa; w 2. półroczu systematyczna nauka odmiany imienia. Ze składni systematyczna nauka o zdaniu pojedyńczem, tak prostem jak rozwiniętem; z czasem przygodna nauka niektórych rodzajów zdania złożonego; w związku z tém poznanie najważniejszych znaków pisarskich. — Ćwiczenia ortograficzne czyli dyktaty, systematycznie ułożone, a obejmujące najważniejsze zasady i prawidła pisowni, (przez nauczyciela w domu poprawiane). — Czytanie wzorów według wypisów. Głównem tej części zadaniem jest *a)* należyte t. j. wyraźne i rozumne czytanie, *b)* ćwiczenie uczniów w gładkiem i poprawnem zdawaniu sprawy z rzeczy, poprzednio przeczytanej i dokładnie objaśnionej. — Deklamacya. Uczenie się na pamięć i należyte wygłaszanie zawartych w wypisach, a poprzednio objaśnionych piękniejszych utworów poetycznych, niekiedy ustępów prozaicznych. — Wypracowania stylistyczne 4 tygod. W 1. półroczu wyłącznie dyktaty, w 2. naprzemian ćwiczenia ortograficzne i wypracowania stylistyczne-szkolne; pod koniec roku czasem zadanie domowe. Krótkie opowiadania i łatwiejsze opisy, w szkole za nauczycielem przez uczniów powtórzone. — Nauczyciel: Staniewicz Maryan.

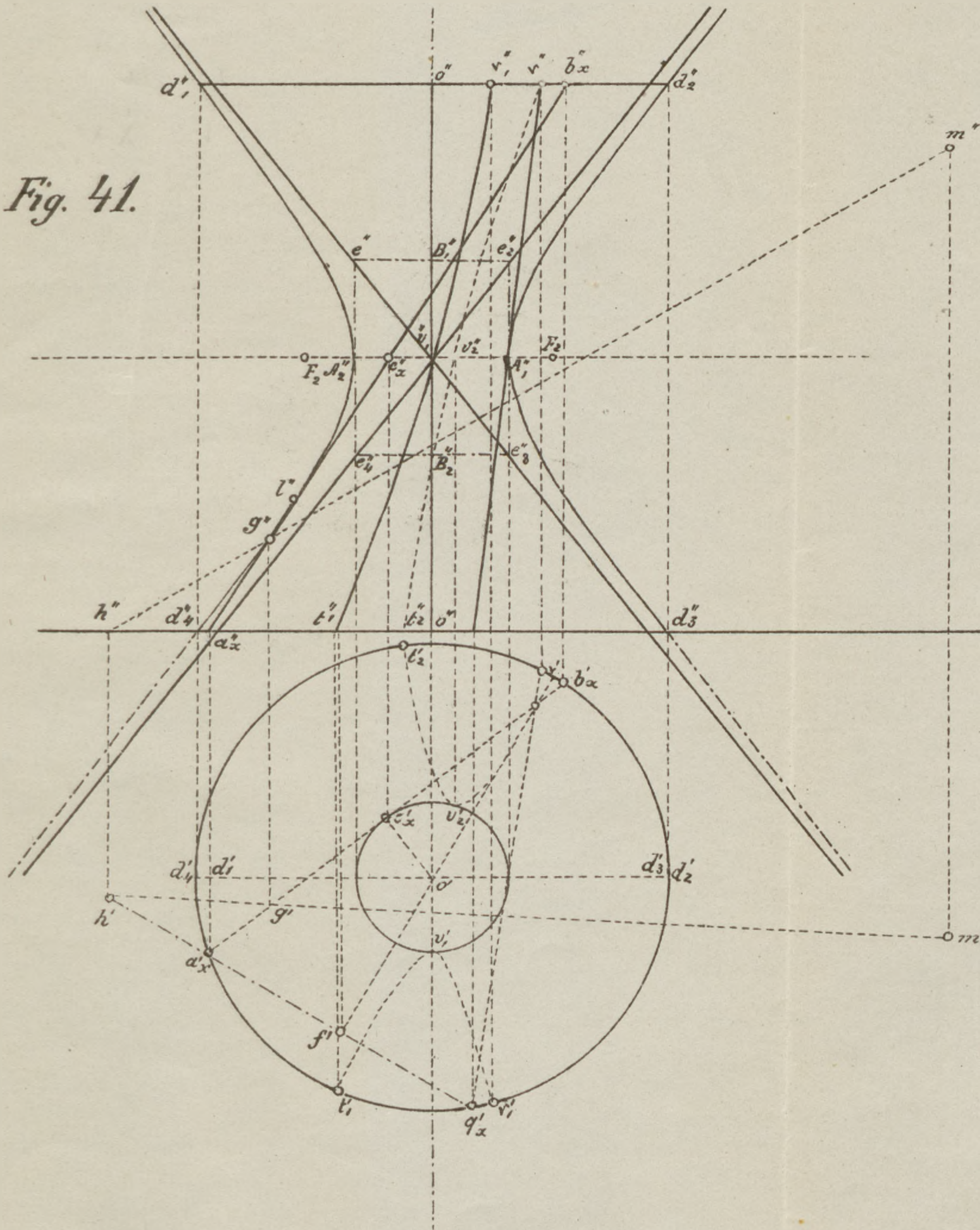
Język niemiecki. 6 godzin tyg. — O nowej pisowni, o rzeczownikach, przymiotnikach, zaimkach i liczebnikach. Odmiana słów słabych we wszystkich czasach strony czynnej i biernej. Odmiana czasowników mocnych tylko przygodnie. Przyimki, ważniejsze spójniki. Szyk słów w zdaniach pojedynczych i niezawisłych. — Co tydzień zadanie szkolne. — Nauczyciel: Kobak Jan.

Geografia. 3 godziny tygod. — Wstępne pojęcia z geografii matematycznej. Ogólne wiadomości z geografii fizycznej i politycznej wszystkich części świata. — Nauczyciel: Kobak Jan.

Arytmetyka. 4 godziny tygod. — Dziesiętny układ liczb, 4 działania na liczbach całkowitych i dziesiętnych; podzielność liczb, największy spólny dzielnik i najmniejsza spólna wielokrotność. Ułamki zwykłe, oraz zamiana ich na dziesiętne i odwrotnie. Działania na liczbach wielorakich. — Co 14 dni zadanie szkolne. — Nauczyciel: Giedroyć Antoni.

Rysunki geometryczne. 4 godziny tygodniowo. — Nauka ograniczała się na rysowaniu z wolnej ręki figur geometrycznych pojedyńczych, mianowicie: linii prostych, w ich położeniach względem siebie, — kół, kątów, trójkątów, czworoboków, wieloboków umiarowych i nieumiarowych, później na rysowaniu figur geometrycznych złożonych, szrafirowanych atramentami kolorowymi. Z geometryi wzięto z pierwszych pojęć o ilościach przestrzennych tylko tyle, ile do wytłómaczenia i zrozumienia rysunku geometrycznego było potrzebnem. — Nauczyciel: Giedroyć Antoni.

Fig. 41.

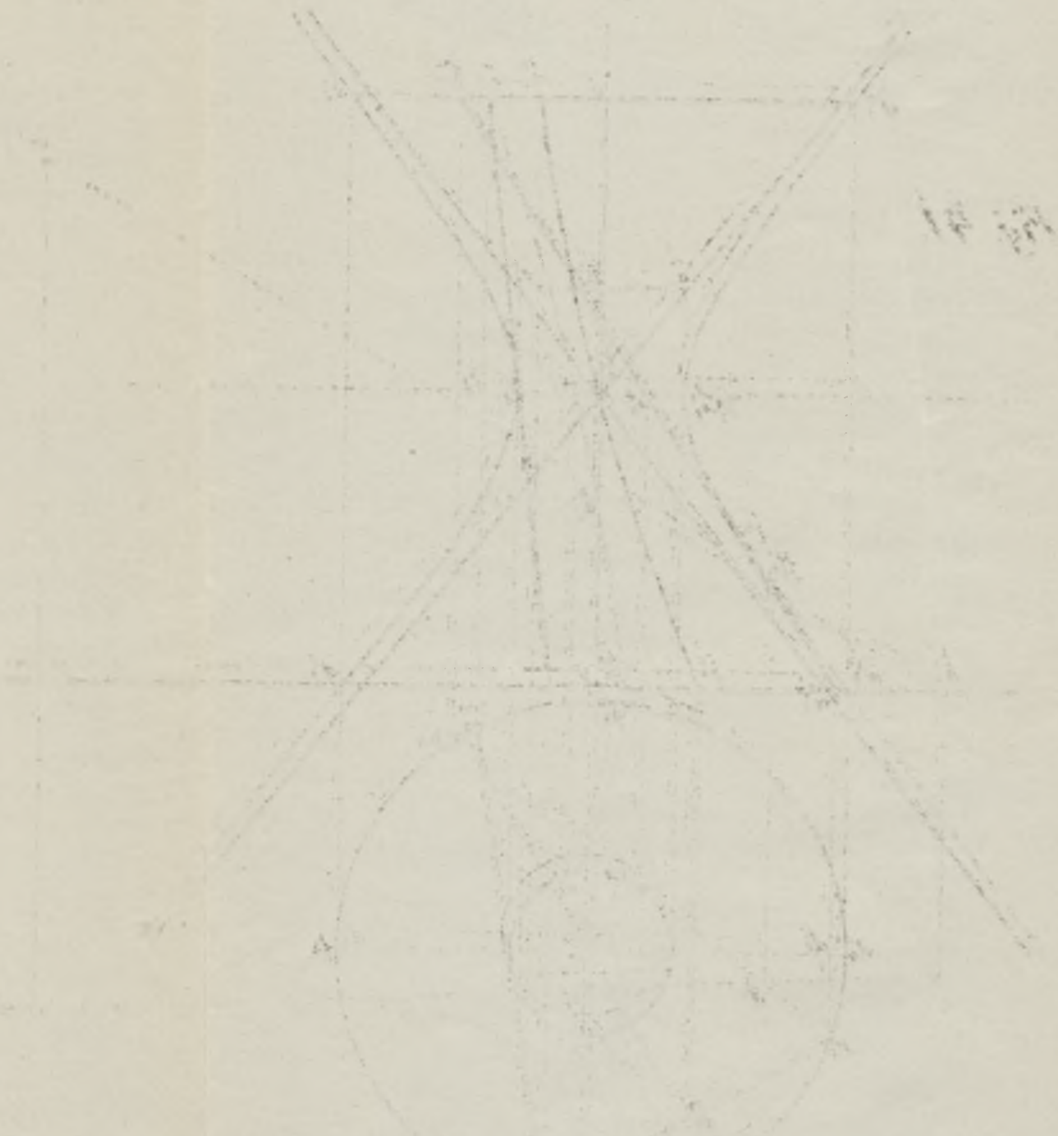

Fig. 42.

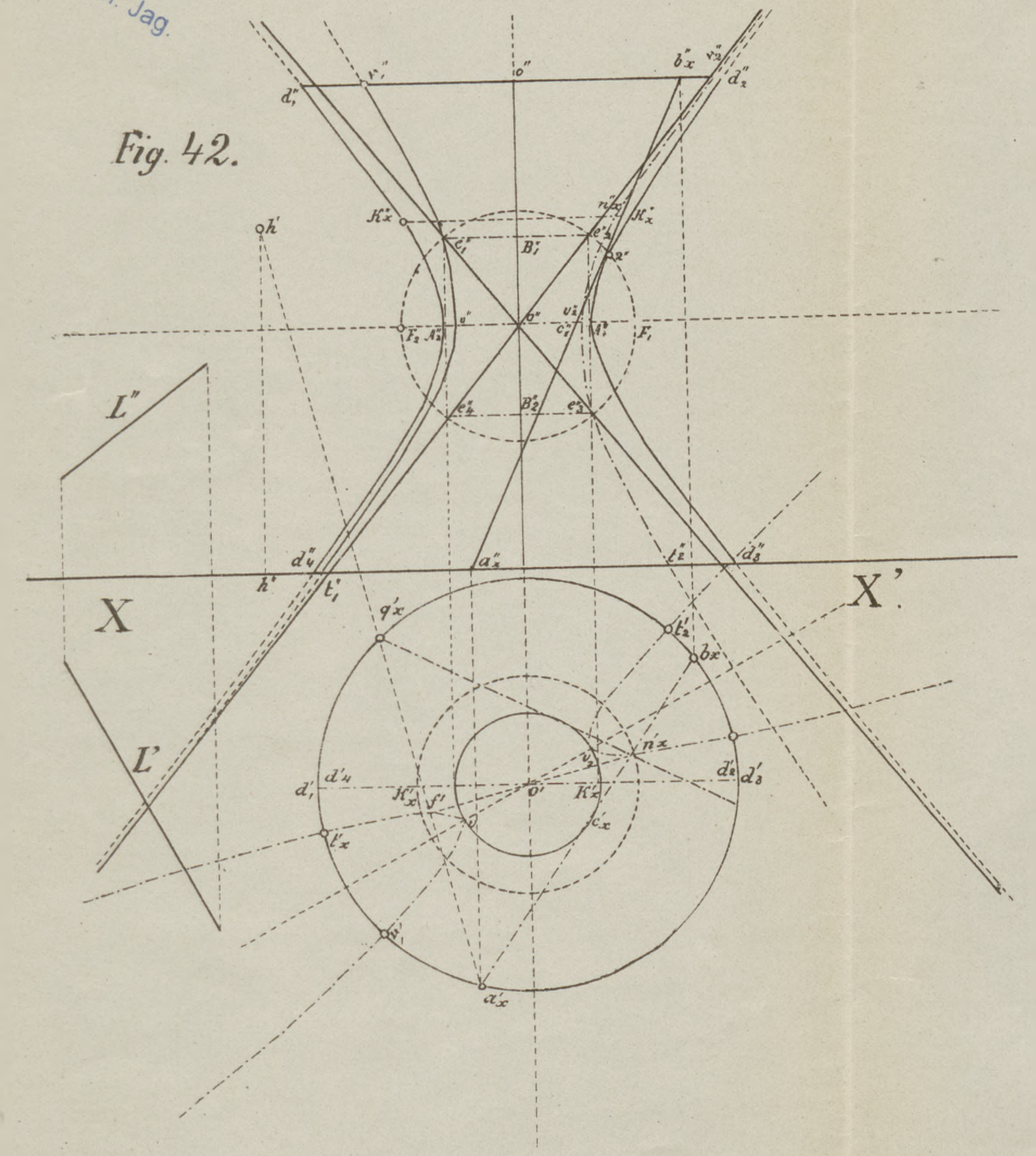

Fig. 43.

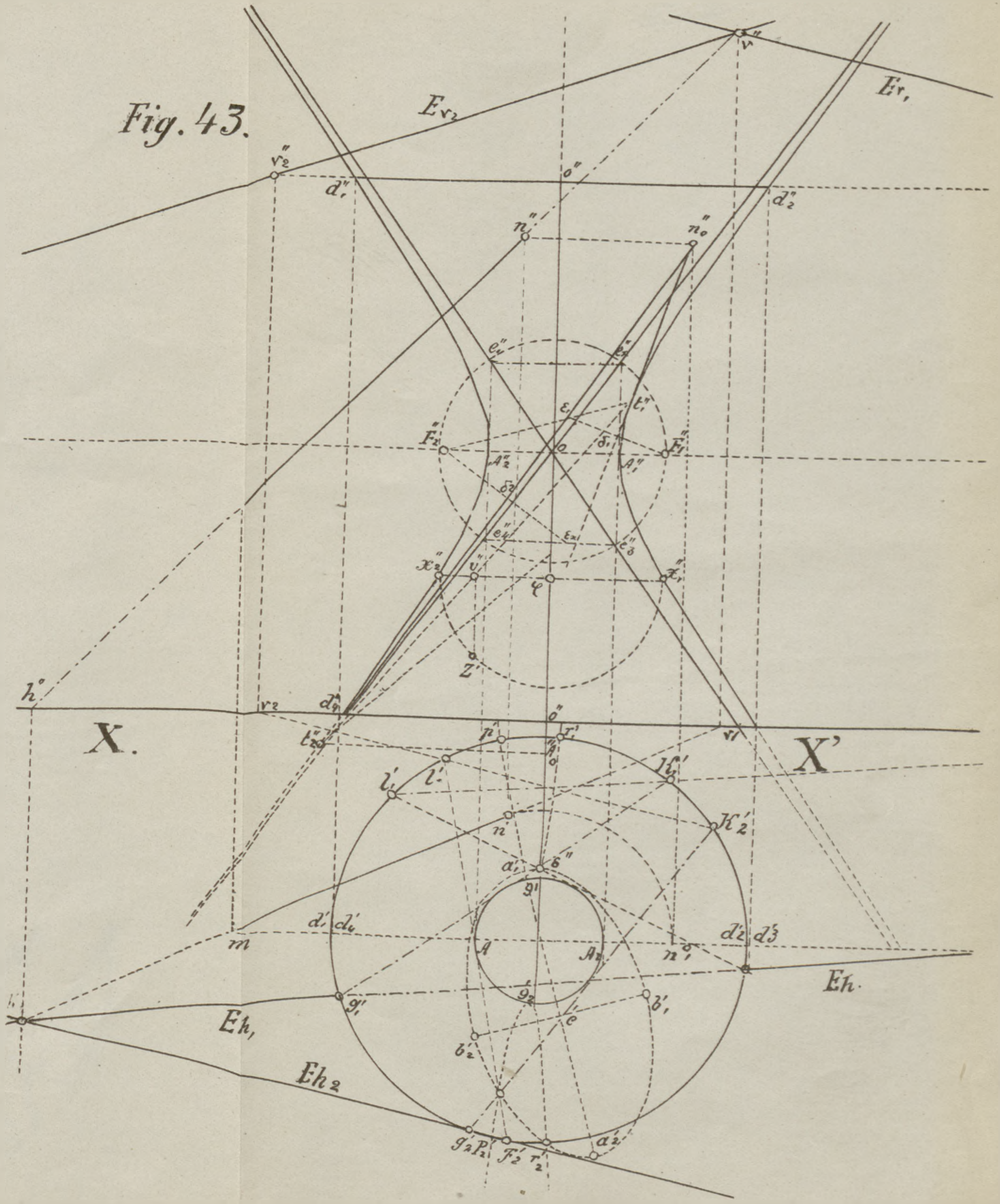
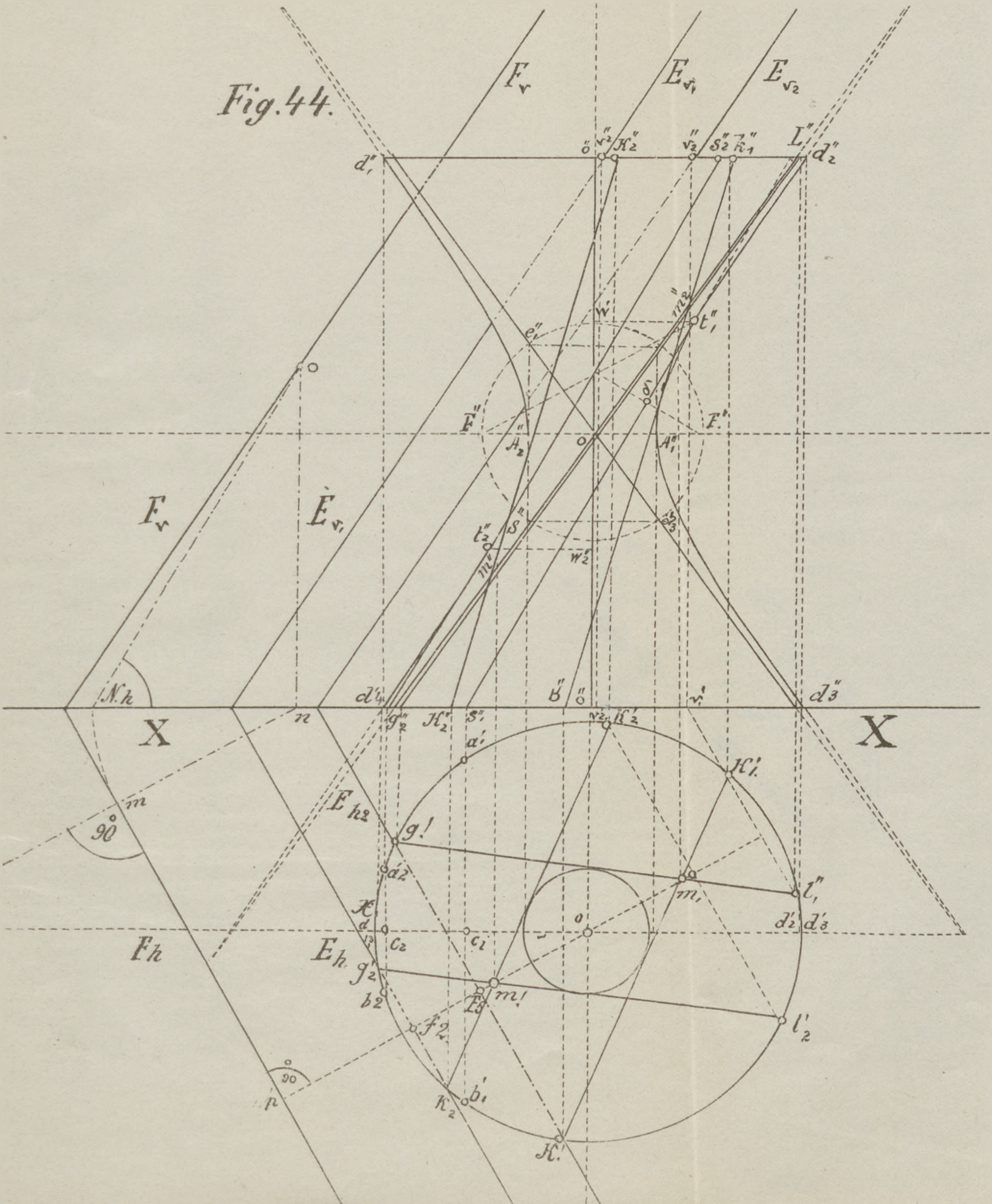

Fig. 44.

Historya naturalna. 3 godziny tygodn. — Zoologia. W 1. półroczu ze zwierząt kręgowych: ssące, ptaki, płazy i gady; w 2. półroczu dokończenie zwierząt kręgowych oraz dział zwierząt bezkręgowych. — Nauczyciel: Dyszkiewicz Alojzy.

Kaligrafia. 2 god. tyg. — Po wytłómaczeniu głównych zasad kaligrafii uczono pisma polskiego i niemieckiego podług wzorów nauczyciela z tablicy. Nauczyciel: Lang Jan.

II. Klasa.

Religia rz. kat. 2 godziny, gr. k. 1 godz. tyg. — Historya biblijna starego testamentu. — Katecheta ks. Librewski Władysław, rz. k. i ks. Markowski Adam gr. kat.

Język polski. 3 godziny tyg. — Z gramatyki: Systematyczna nauka odmiany czasownika z podziałem na klasy i gromady. Elementarna nauka o zdaniu złożonem w najogólniejszym zarysie. — Ćwiczenia ortograficzne czyli dyktaty jak w kl. I — ale tylko w miarę potrzeby. Czytanie wzorów według wypisów jak w kl. I. — Deklamacya — jak w kl. I. — Wypracowania stylistyczne 3 na miesiąc na przemian domowe i szkolne. Opowiadania i opisy n. p. z historyi starożytnej, z nauk przyrodniczych lub z nauki geografii, kilkakrotnie za nauczycielem w szkole powtórzone. — Nauczyciel: Staniewicz Maryan.

Język niemiecki. 6 godz. tyg. — Powtarzanie i uzupełnienie w I. kl. wziętych odmian czasowników i imion; tworzenie czasów złożonych w stronie czynnéj i biernéj; używanie sposobu bezokolicznego z partykułą „zu," „um zu" i bez téjże. — Czytanie, rozbiór gramatyczny i tłómaczenie stosownych niemieckich ustępów z wypisów; treściwe, według okoliczności dosłowne powtarzanie tychże w formie krótszych i dłuższych odpowiedzi na pytania nauczyciela. — Tłómaczenie ustępów polskich na niemieckie i odwrotnie. Zadania jak w I. klasie przeważnie szkolne — Nauczyciel: Misiński Erazm.

Geografia. 2 godziny tyg. — Polityczna geografia Azyi, Afryki, tudzież krajów południowej i zachodniej Europy. — Nauczyciel: Kobak Jan.

Historya powszechna. 1 godzina tyg. — Przegląd głównych zdarzeń dziejów starożytnych na podstawie Hist. Weltera t. I. — Nauczyciel: Kobak Jan.

Arytmetyka. 3 godziny tygod. — Miary, wagi i monety austryackie. Stosunki i proporcye. — Reguła trzech pojedyńcza i składana, reguła procentowa, reguła spółki, mięszanin i aliażu. — Reguła łańcuchowa, praktyka włoska. Co 14 dni zadanie szkolne. — Nauczyciel: Grzybowski Grzegorz.

Geometrya wraz z rysunkami geometrycznymi. 2 godziny tygodn. geometrya i 2 g. tyg. rysunki geometryczne. — Z geometryi: planimetrya, mianowicie: o kątach, o przystawaniu i podobieństwie trójkątów. Na obliczeniu obwodu koła zakończono część teoretyczną geometryi. — Twierdzenia udowadniano najprzystępniejszym sposobem.

Rysowano za pomocą przyrządów matematycznych konstrukcye geometryczne, odnoszące się do prostych względem ich położeń; wykreślano trójkąty, czworoboki, wieloboki, koła, styczne do kół, koła w koła, skale, łuki i rozety architektoniczne; wyszukiwano miejsca geometryczne, zakończono zaś naukę tego przedmiotu konstrukcyami elipsy, paraboli i hiperboli wraz ze stycznymi do nich poprowadzonymi. — Nauczyciel: Giedroyć Antoni.

Historya naturalna. 3 godziny tygod. — W pierwszem półroczu: mineralogia, w drugiem półroczu botanika.—Nauczyciel: Dyszkiewicz Alojzy.

Rysunki odręczne. 4 godziny tygod. — Rysowano ćwiczenia ornamentalne podług wzorów nauczyciela z tablicy w zarysach, lub jednym kolorem nakładane; naprzemian z rysunkami poprzednimi ćwiczono uczniów w rysunkach perspektywicznych z modeli drucianych i pełnych. — Nauczyciel: Lang Jan.

Kaligrafia 2 godz. tyg. — Dalsze ćwiczenia w pismach zwykłych podług wzorów z tablicy jak w klasie I. — Nauczyciel: Lang Jan.

III. Klasa.

Religia rz. kat. 2 godz., gr. k. 1. godz. tyg. — Historya biblijna nowego testamentu. — Katecheci ks. Librewski Władysław rz. kat.

Język polski. 3 godziny tygod. — Z gramatyki: Systematyczna nauka składni rządu i systematyczna nauka o zdaniu złożonem (z wyjątkiem okresu) i składni imiesłowowej. Nieodmienne części mowy. Powtórzenie prawideł pisowni i interpunkcyi. Czytanie wzorów według wypisów. Czytanie, objaśnianie i zdawanie sprawy jak w kl. I i II. Przy czytaniu dłuższych ustępów prozaicznych ciągły wzgląd na związek myśli i układ całości. — Od tej klasy począwszy, krótkie wiadomości o życiu i zasługach tych pisarzy, z których dzieł właśnie poznano wyjątki. — Deklamacya jak w kl. I. Zadań piśm. 2 na miesiąc: na przemian szkolne i domowe. — Nauczyciel: Staniewicz Maryan.

Język niemiecki. 5 godz. tyg. — Powtórzenie i uzupełnienie wziętego dotychczas z gramatyki materyału; składnia zgody. — Czytanie, objaśnianie, tłómaczenie i opowiadanie ustępów wziętych z wypisów. Miesięcznie 3 zadania, a z tych 2 szkolne. — Nauczyciel: Staniewicz Maryan.

Geografia. 2 godz. tyg. — Polityczna geografia reszty państw europejskich z wyjątkiem Austryi, tudzież Ameryka i Australia. Nauczyciel: Kobak Jan.

Historya powszechna. 2 god. tyg. — Dzieje wieków średnich aż do odkrycia Ameryki z uwzględnieniem dziejów monarchii Austryacko-węgierskiéj. — Nauczyciel: Kobak Jan.

Arytmetyka. 4 godz. tyg. — Powtórzenie i uzupełnienie nauki o miarach, wagach i monetach. Rozmaite obliczenia pieniężne, kupieckie i wekslowe. 4 fundamentalne działania na liczbach ogólnych, obliczenie 2. i 3. potęgi i takichże pierwiastków z liczb. Zadania jak w I. klasie. — Nauczyciel: Grzybowski Grzegorz.

Fizyka. 3 godz. tyg. — Fizyka doświadczalna, ogólne i szczególne własności ciał, — nauka o cieple; — o zbieraniu i rozkładaniu sił; o punkcie ciężkości; — machiny pojedyncze; — równowaga ciał ciekłych i lotnych. — Nauczyciel: Dyszkiewicz Alojzy.

Geometrya wraz z rysunkami geometrycznymi. 1 godz. tygod., geometrya, — 2 g. tyg. rysunki geometryczne. — Stereometrya aż do obliczenia powierzchni i objętości brył, przyczem przy sposobności powtarzano potrzebne partye z planimetryi, z której wzięto także obliczania powierzchni figur płaskich i koła. O elipsie, paraboli i hyperboli.

Wykonywano dalsze konstrukcye linii krzywych płaskich, — w 2. półroczu ćwiczono uczniów w technicznem nakładaniu kolorami. Nauczyciel: Giedroyć Antoni.

Rysunki odręczne. 4 godziny tygod. — Dalszy ciąg rysunków perspektywicznych z brył geometrycznych i pojedynczych kształtów architektonicznych. Ornamenta kolorowane. — Nauczyciel: Lang Jan.

Kaligrafia. 2 godziny tygod. — Uczono pisma, „rond“ francuskiego, zdolniejszych także pisma „mniszego“ czyli „fraktury“ i włoskiego druku. — Nauczyciel: Lang Jan.

IV. Klasa.

Religia rz. kat. 2 godziny tyg. — Liturgika. — Katecheta ks. Librewski Władysław.

Język polski. 3 godz. tygod. — Z gramatyki: Systematyczna nauka składni w obrębie czasownika. O okresie. Najważniejsze rzeczy z etymologii. Uwydatnienie bogactwa języka przez zestawienie wyrazów, pochodzeniem lub znaczeniem pokrewnych. Pogląd na cały materyał gramatyczny. Czytanie wzorów według wypisów — jak w kl. III, z szczególnem zawsze zwracaniem uwagi na układ całości czyli dyspozycyą czytanych ustępów. Deklamacya jak w kl. I. Wypracowania stylistyczne, jak w kl. III. Stopniowe streszczanie ustępów coraz trudniejszych, niekiedy w formie listu. — Zadania jak w klasie trzeciej. — Nauczyciel: Staniewicz Maryan.

Język niemiecki. 5 godzin tygodn. — Powtórzenie i rozszerzenie wziętego dotychczas z gramatyki materyału; składnia rządu, użycie czasów i sposobów, jako też główne zasady stylu. Czytanie i objaśnianie, tłómaczenie i opowiadanie ustępów wziętych z wypisów. — Zadania jak w klasie III. — Nauczyciel: Grzybowski Grzegorz.

Geografia. 2 godziny tyg. — Statystyka austryacko-węgierskiéj monarchii i kraju rodzinnego. — Uczniowie rysowali mapy na tablicy. — Nauczyciel: Grzybowski Grzegorz.

Historya powszechna. 2 godziny tygodniowo. — Dzieje nowsze od odkrycia Ameryki z uwzględnieniem dziejów austryacko-węgierskiej monarchii. Nauczyciel: Kobak Jan.

Matematyka. 3 godziny tyg. — Rozszerzenie nauki poprzedniej. — O wspólnym dzielniku i najmniejszej wspólnej wielokrotności ilości algebraicznych. O ułamkach algebraicznych. Potęgi i pierwiastki. Równania pierwszego stopnia o jednej i dwu niewiadomych i ich rozwiązanie zwykłemi metodami rugowania. — Co 14 dni zadanie szkolne. — Nauczyciel: Grzybowski Grzegorz.

Fizyka. 3 godziny tyg. — Fizyka doświadczalna, dynamika ciał stałych, ciekłych i lotnych, nauka o magnetyzmie, elektryczności i galwanizmie, akustyka i nauka o świetle.—Nauczyciel: Dyszkiewicz Alojzy.

Chemia. 4 godziny tyg. — Przegląd najważniejszych pierwiastków i ich połączeń, początki chemii nieorganicznej i organicznej. — Nauczyciel: Dyszkiewicz Alojzy.

Geometrya z rysunkami geometrycznymi. Geometrya 1 godz. tyg. — rysunki geometryczne 2 godz. tyg. — Treścią nauki było wyrabianie zadań geometrycznych odnoszących się do obliczeń powierzchni, figur prostokreślnych i krzywokreślnych, dalej powierzchni i objętości brył. Rozszerzano i powtarzano twierdzenia geometryczne z klas niższych, na podstawie których powyższe zadania zadawano.—Co tygodnia 1 zadanie domowe, które w czasie następnej lekcyi z uczniami przerabiano i tym sposobem poprawiano.

Rysowano rozwiązania najpojedyńczszych zadań z geometryi wykreślnej; wykreślano punkt, prostą, płaszczyznę i bryły na dwóch płaszczyznach współrzędnych. — W 2. półroczu ćwiczyli się

uczniowie w rysowaniu planów sytuacyjnych, przyczem równocześnie ćwiczono uczniów w rozwiązywaniu zagadnień z miernictwa.

Przy końcu roku szkolnego uczniowie obznajomili się z użyciem przyrządów używanych przy miernictwie, zdejmowali plan obszaru obranego, oraz niwelowali prostą wytyczoną w poprzek danego wąwozu. — Nauczyciel: Giedroyć Antoni.

Rysunki odręczne. 4 godziny tygodn. — Rysowano ornamenta cieniowane z natury za pomocą wiszera i dwóch kredek, ornamenta kolorowane i ornamenta z wzorów, przy czem uwzględniono także rysunek głowy ludzkiej i zwierząt, o ile takowe na tym stopniu rozwoju w ornamentyce zastosowanie znachodzą. — Nauczyciel: Lang Jan.

B. dla przedmiotów względnie obowiązkowych.

Język ruski. (Dla braku dostatecznej liczby uczniów w r. sz. 1891/92 nie uczono tego języka).

C. dla przedmiotów nadobowiązkowych.

Język francuski. Klasa III. Poprawne czytanie. Czasowniki avoir i être. Liczba mnoga rzeczowników i przymiotników i rodzaj żeński ostatnich. Rodzajniki i partykuła „de". Deklinacya rzeczowników. Czasowniki foremne, główne zasady użycia czasów. Zaimki, Liczebniki. Główne zasady zgody imiesłowu czasu przeszłego. Ćwiczenia domowe i szkolne. Czytanie i opowiadanie anegdot i małych historyjek.

Klasa IV. Rozszerzenie nauki pierwszego roku. Czasowniki nieregularne. Składnia czasownika: znaczenie czasów, znaczenie i użycie wyrazu bezokolicznego i imiesłowu czasu teraźniejszego. Znaczenie spójnika, przysłówka a szczególnie przyimka. Wypracowanie domowe i szkolne na podstawie dłuższych ustępów odczytanych i przerobionych w klasie.—Nauczyciel: Giedroyć Antoni.

Historya kraju rodzinnego po 1 godz. tygodn. — W III. klasie do Kaźmierza Jagiellończyka. — W IV. klasie od wstąpienia na tron Kaźmierza Jagiellończyka do obecnych czasów. Nauka odbywała się na podstawie wykładu nauczyciela i zeszytów pisanych w myśl instrukcyi Wysokiej Rady szkolnej. —Nauczyciel: Kobak Jan.

Spiew. 4 godz. tyg. — Chór uczniów był podzielony w pierwszem półroczu na dwa oddziały. Początkowi należeli do 1. oddziału; ci zaś, którzy już rozumieli nuty, tworzyli oddział 2. — W pierwszym oddziale uczono uczniów czytania nut. — W praktycznej części spiewali uczniowie skalę „dur" diatoniczną i w różnych odstępach pojedynczych tonów. — W 2. oddziale powtarzano z uczniami partye części teoretycznej i praktycznej, wzięte w oddziale 1. i spiewali skalę „moll" diatoniczną i skalę achromatyczną. Oprócz tego uczono ich pieśni nabożnych i świeckich treści moralnej na 4 glosy, mięszane. Nauczyciel: Staniewicz Karol.

Gimnastyka. Ćwiczenia z gimnastyki szwedzkiej i ćwiczenia w pochodach. Ćwiczenia I. stopnia na przyrządach, na drążku, kółkach, poręczach, drabinach, skoku, blokach, równoważni i t. p. Naukę tę poruczono tutejszemu Towarzystwu „Sokół", a względnie nauczycielowi tegoż Dr. Janowi Ralskiemu.

Wykaz używanych książek w r. szk. 1891/92:

	W klasie			
	I	II	III	IV
Katechizm rz. kat. Schustera tłómaczenie ks. Zielińskiego 4. wydanie r. 1888.	1	—	—	—
Katechizm gr. kat. ks. Torońskiego r. 1881.	1	—	—	—
Biblia starego przymierza ks. Dąbrowskiego 1888 (rz. k.)	—	1	—	—
Biblia starego przymierza ks. Torońskiego 1887	—	1	—	—
Biblia nowego przymierza ks. Dąbrowskiego 1889 (rz. k.)	—	—	1	—
Biblia nowego przymierza ks. Tyca tłóm. B. J. (gr. k.) 1877.	—	—	1	—
Liturgika ks. Jachimowskiego. (rz. k.) 1882	—	—	—	1
Liturgika ks. Torońskiego (gr. k.) 1882	—	—	—	1
Religia i psalmy L. Brauera. Część I. (dla izraelitów.)	1	1	—	—
Religia i psalmy L. Brauera, Część II. (dla izraelitów.)	—	—	1	1
Gramatyka polska Dr. A. Małeckiego 8. wyd. 1891	1	1	1	1
Wypisy polskie tom I. wyd. 1. 1891. Próchnicki i Wójcik.	1	—	—	—
Wypisy polskie tom II. 5. wyd. 1884.	—	1	—	—
Wypisy polskie tom III. 5. wyd. 1889.	—	—	1	—
Wypisy polskie tom IV. 4. wyd. 1888.	—	—	—	1
Gramatyka niemiecka Petelenza K.	—	—	1	1
Wypisy niemiec. Germann i Petelenz dla I, II, III. i IV. kl. 1891	1	1	1	1
(*) Gramatyka ruska Dr. Ogonowskiego 1889.	1	1	1	1
(*) Czytanka ruska dla I. i II. kl. niższych szkół średnich 1871.	1	1	—	—
(*) Czytanka ruska Partyckiego dla III. i IV. klasy 1886.	—	—	1	1
(**) Gramatyka francuska Amborskiego 3. wyd. 1872.	—	—	1	1
Geografia Benoniego i Tatomira 5. wydanie 1890.	1	—	—	—
Geografia Baranowskiego i Dziedzickiego wyd. 5. 1891	—	—	1	—
Statystyka Dr. Szaraniewicza 3. wydanie 1886.	—	—	—	1
Historya powszechna Weltera tłómaczenie Zyg. Sawczyńskiego				
Część I. wyd. 5. 1886.	—	1	—	—
Część II. wyd. 5. 1888.	—	—	1	—
Część III. wyd. 5. 1891.	—	—	—	1
Arytmetyka Dr. W. Zajączkowskiego wyd. 3, część I. 1891	1	1	—	—
Arytmetyka Dr. W. Zajączkowskiego część II. wyd. 2. 1891	—	—	1	1
Geometrya Mocnika tłómacz. Maryniaka część I. 6. wyd. 1889	1	1	—	—
Geometrya Mocnika tłóm. Maryniaka część II, wyd. 3. i 4. 1891	—	—	1	1
Zoologia Nowickiego wyd. 6. 1890.	1	—	—	—
Botanika Rostafińskiego wyd. 2. 1892.	—	1	—	—
Mineralogia Łomnickiego wyd. 2. 1888	—	1	—	—
Fizyka Soleckiego wyd. 2. 1890.	—	—	1	1
Bandrowski — Wykład chemii ogólnej. Część I. 1891.	—	—	—	1
Kozenna atlas geograficzny szkolny spolszczony przez S. E. Stögera 1879.	1	1	1	—

Do śpiewu używano śpiewników F. Tippmana, W. Wojnarskiego, R. Magnusa, T. Kunzeka i pieśni treści stosownej ułożonych przez dyrektora szkoły.

---

*) Do przedmiotów względnie obowiązkowych.

** Do przedmiotów nadobowiązkowych.

Zbiory naukowe.

Zbiory naukowe zakupują się z rocznej dotacyi w kwocie 290 złr. w skutek rozporządzenia Wys. c. k. Ministerstwa wyznań i oświaty z dnia 14. czerwca 1878 l. 9290.

A. Biblioteka szkolna.

	Dzieł	Tomów	Książek	Zeszytów	Arkuszy	Atlasów	Tablic	Zeszytów rysunk.
I. Biblioteka nauczycielska.								
a. Dzieła treści religijnej	17	29	24	1	—	—	—	—
b. Dzieła treści filologicznej i filozoficznej, dalej treści poetycznej i pedagogicznej	222	436	418	13	—	—	—	—
c. Dzieła geograficzne i historyczne . .	146	288	235	189	—	—	1	—
d. Dzieła treści matematycznej	165	187	166	10	—	—	17	—
e. Dzieła do fizyki i chemii	106	121	129	20	—	—	—	—
f. Dzieła do historyi naturalnej . . .	75	121	99	13	3	—	—	—
g. Dzieła do budownictwa i mechaniki .	48	71	66	7	13	—	370	7
h. Dzieła dla sztuk pięknych, rysunków wolnoręcznych, kaligrafii i stenografii	33	25	25	10	—	4	2	—
i. Dzieła dla muzyki i spiewu	15	12	7	42	—	—	—	—
k. Rozporządzenia, czasopisma, programy nauki, statuta, dzieła do gimnastyki .	117	129	129	75	7	—	—	—
l. Dzieła treści mieszanej	77	79	77	24	4	—	—	—
m. Sprawozdania w ogóle, szematyzmy .	69	43	48	33	—	—	—	—
n. Programy izb handlowych	140	122	121	19	1	—	—	—
o. Sprawozdania szkół średnich, seminaryów nauczycielskich, szkół przemysłowych	1637	—	—	1637	—	—	—	—
Razem . . .	2867	1663	1544	2093	28	4	390	7
II. Czytelnia uczniów.								
a. Książek treści religijnej, beletrystycznej i dramatycznej	102	—	—	—	—	—	—	—
b. Książek treści geograficznej, historycznej i umiejętnej	108	—	—	—	—	—	—	—
c. książek treści opisującej	110	—	—	—	—	—	—	—
d. Książek treści opowiadającej (powiastki)	287	—	—	—	—	—	—	—
e. Książek treści mięszanej	30	—	—	—	—	—	—	—
Razem . . .	637	1002	953	10	—	—	—	—
A zatém liczy:								
I. biblioteka nauczycielska	2865	1658	1544	2093	28	4	390	7
II. czytelnia uczniów	630	1002	953	10	—	—	—	—
Razem w ogóle . . .	3495	2660	2497	2103	28	4	390	7

Kupiono z dzieł cenniejszych:

a) Biblioteka Warszawska r. 1891. 4 tomy.
b) Die österreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild. do 153. zeszytu.
c) Geographische Rundschau. 13. Jahrgang.

d) Bibliothek für Prediger Scherer.
e) Pamiętniki Towarzystwa Mickiewicza.

Wybór książek przysługuje gronu nauczycielskiemu. Nadzór nad całą biblioteką miał dyrektor zakładu.

B. Zbiory naukowe do nauki geografii i historyi powszechnej.

Atlasów geograficznych 9 sztuk, — kart ściennych geogr. 53 sztuk, kart pojedynczych geograf. 9 sztuk, — globów 2 sztuki, — teluryów 2 szt., — kart płaskorzeźbowych 7 sztuk.

C. Przybory naukowe do nauki arytmetyki.

Okazy miar metrycznych a to: dla ciał sypkich 6 sztuk, — dla płynów 7 sztuk, — ciężarków handl. więk. 6 sztuk, pudełko z ciężarkami mniejszymi, — tablic ściennych 2 sztuki, — zbiór modeli miar długości używanych w krajach europejskich.

D. Przybory naukowe do nauki geometryi i rysun. geometr.

Zupełny przyrząd mierniczy i przyrząd niwelacyjny systemu Krafta we Wiedniu, — łata niwelacyjna, — drążków mierniczych 25 sztuk, — palików 50 szt., — 2 taśmy miernicze, — węgielnica, — kątomierz wielki, — rajscajg od Krafta z Wied., — graniaston do rozkładania na 3 piramidy, — modeli papierowych geometrycznych 60 szt., — modelów drucianych 3 szt., — 11 modelów drucianych do stereometryi, — łańcuch mierniczy metryczny 20 m. długi, do wykreślnej geometryi płaszczyzny współrzędne szklanne, nareszcie 2 przyrządy do uzmysłowienia wykreślenia płaszczyzn.

E. Przybory naukowe do nauki fizyki.

a)	przyrządów	do okazania ogólnych własności ciał	13	liczb w inwent.
b)	„	do mechaniki . . .	19	„
c)	„	do hydrostatyki i hydrodynamiki	14	„
d)	„	do aerostatyki i aerodynamiki .	13	„
e)	„	do akustyki	11	„
f)	„	do nauki o cieple . . .	18	„
g)	„	do optyki	27	„
h)	„	do elektryczności i magnetyzmu	45	„

F. Przybory naukowe do nauki chemii.

			Liczb. w inwent.
A.	Przyrządy i sprzęty:		
	Dział I.	rozmaitych przyrządów . . .	25+13=38
	„ II.	przyrządów do mierzenia . . .	10
	„ III.	„ szklannych	53
	„ IV.	„ porcelanowych . . .	14
	„ V.	„ do gotowania i wyżarzenia .	37
	„ VI.	„ metalowych . . .	37
	„ VII.	„ drewnianych . . .	11
B.	Produktów surowych		42
C.	Chemikaliów i odczynników		204

G. Zbiory naukowe do historyi naturalnej.

	Liczba w inwentarzu	Sztuk
a) wypchanych źwierząt czworonożnych . .	23	—
b) płazów	6	—
c) wypchanych ptaków	110	—
d) muszel	15	—
e) fascykułów herbarza	—	7
f) okazów mineralogicznych	500	—
g) okazów geologicznych	146	—
h) atlasów dla historyi naturalnej . . .	—	2
i) tablic ściennych	—	14
k) obrazów	—	162
l) zeszytów ze siatkami na krystalograficzne modele	—	2
m) modeli kryształów drewnianych . . .	—	25
n) modeli kryształów drewnianych . . .	—	70
o) zakamieniałości, szkieletów	17	—
p) pudełek z chrząszczami i motylami . . .	—	4
r) modele kwiatów z masy papierowej . . .	—	6

H. Przybory naukowe do nauki rysunków wolnoręcznych.

Szkół rysunkowych 8 sztuk, — zeszytów 23, pojedyńczych wzorów 354 sztuk, — 27 tablic ściennych Fr. Steigla, — odlewów gipsowych od Batki z Pragi 24 sztuk, — odlewów gipsowych z c. k. muzeum wiedeńskiego 37 sztuk, — odlewów gipsowych z k. muzeum stuttgardskiego 43 sztuk. Oprócz tego następujące przyrządy: statyw na modele druciane, — modelów drucianych do nauki perspektywy 18 sztuk, — modelów drewnianych wielkich 13 sztuk, — modelów drewnianych małych 204 sztuk, — stół z szybą szklanną do nauki o perspektywie, statyw metalowy.

I. Instrumenta i przyrządy pomocnicze przy nauce śpiewu.

Fisharmonika, — metronom, książek z nutami 4 szt. tablica drewniana.

K. Przyrządy do gimnastyki.

Rusztowanie z hakami na liny i sznury, — drabina pozioma, — („rek“) drążek stały, — lina, — kółka żelazne, — 6 wałeczków do rąk, — poręczki ruchome, — drabina sznurowa, — lina z guzami, — 30 drążków, — koń skórzany, 6 materaców, 37 sztuk ciężarków.

Uwaga. Towarzystwu gimnastycznemu „Sokół“ wypożyczono na mocy zezwolenia Wys. c. k. Rady szkol. krajowej z 27. lutego 1889 l. 3388, 30 drążków, konia, — poręczki i 17 par ciężarków.

Fundusz ku wspieraniu ubogich uczniów.

W tym celu pobiera dyrekcya dobrowolny datek od ucznia wpisującego się do tej szkoły na mocy zezwolenia Wys. c. k. Namiestnictwa z dnia 13. kwietnia 1863. l. 18360. — Kontrolę wykonuje grono nauczycielskie a rachunek udokumentowany składa dyrektor szkoły corocznie z końcem roku szk. Wys. c. k. Radzie szkolnej krajowej. Z tych pieniędzy kupowano uczniom rzeczy szkolne i odzież.

Z r. sz. 1890/91. zostało	.	46 złr. 16 ct.
w r. sz. 1891/92. zebrano	.	34 „ 50 „
Razem	.	80 złr. 66 ct.
z tych wydano w r. szk. 1891/92		26 „ 12 „
pozostaje na r. szk. 1892/93	.	54 złr. 54 ct.

Obecny zapas przyborów szkolnych dla biednych uczniów wynosi:

381 książek szkolnych, — 20 rysownic, — 18 przykładni, — 23 trójkątów, 18 rączek do ołówków, — 15 centimetrówek, — 27 muszel, — 5 linij arabeskowych, — 20 tek rysunkowych.

Ważniejsze rozporządzenia władz szkolnych
w ciągu roku szkolnego 1891/92.

Wys. c. k. Rada szk. kr. rozp. z dn. 10 czerwca 1891 l. 10217 zalicza w poczet książek dozwolonych do użytku szkolnego książkę p. t.: „Geografia powszechna ułożona przez Bolesława Baranowskiego i Ludwika Dziedzickiego. Wydanie V we Lwowie 1891. Cena egzemp. 1 złr. 40 ct.“

Wys. c. k. Rada szk. kr. rozp. z dnia 21 lipca 1891 l. 13255 zalicza w poczet książek dozwolonych do użytku szkolnego książkę p. t.: „Logika elementarna, ułożył Władysław Kozłowski. We Lwowie 1891. Cena egzemp. 70 ct.“

Wys. c. k. Rada szk. kr. rozp. z dnia 5 sierpnia 1891 l. 12699 zalicza w poczet książek dozwolonych do użytku szkolnego książkę p. t.: „Początki arytmetyki do potrzeb szkół średnich zastosował Dr. Władysław Zajączkowski. Część I. na I i II klasę. Wydanie trzecie. Część II. na III i IV klasę. Wydanie drugie. We Lwowie 1891. Cena opraw. egzemp. części I. 90 ct., części II. 80 ct. w. a.“

Wys. c. k. Rada szk. kr. rozp. z dnia 27. sierpnia 1891 l. 15807 zalicza w poczet książek dozwolonych do użytku szkolnego książkę p. t.: „Zoologia dla klas wyższych szkół średnich, napisał Dr. Ignacy Petelenz. We Lwowie 1892. Cena egzemp. opr. 1 złr. 50 ct.“

Wys. c. k. Rada szk. kr. rozp. z dnia 31 sierpnia 1891 l. 16561 zalicza w poczet książek dozwolonych do użytku szkolnego książkę p. t.: „Dr. Placyd Dziwiński. Zasady Algebry dla wyższych klas gimnaz. i szkół realnych. We Lwowie 1891. Cena egzemp. opraw. 2 złr. 20 ct. w. a.“

Wys. c. k. Rada szk. kr. rozp. z dnia 2 września 1891 l. 16640 zalicza w poczet książek dozwolonych do użytku szkolnego książkę p. t.: „Mineralogia i Geologia dla klasy V gimnaz., ułożył Maryan Łomnicki. Wydanie III. skrócone. We Lwowie 1891. Cena egzemp. opr. 80 ct.“

Wys. c. k. Rada szk. kr. rozp. z dn. 15 września 1891 l. 17801 zalicza w poczet książek dozwolonych do użytku szkolnego książkę p. t.: „L. German i K. Petelenz. Ćwiczenia niemieckie dla klasy IV. szkół średnich. We Lwowie 1891. Cena egzemp. opr. 1 złr. 20 ct.

Wys. c. k. Rada szk. kr. rozp. z dnia 6 stycznia 1892 l. 22427 zaleca książkę p. t.: „Synonimika i frazeologia niemiecka dla szkół średnich. Spisał ks. Dr. Aleksander Pechnik. We Lwowie 1891. Cena egzemp. 50 ct.“ jako książkę pomocniczą dla uczniów wyższych klas szkół średnich z językiem wykładowym polskim.

Wys. c. k. Rada szk. kr. rozp. z dnia 4 marca 1862 l. 2669 zaliczyła w poczet książek dozwolonych do użytku szkolnego książkę p. t.: „Wypisy polskie dla klas wyższych szkół gimnazyalnych i realnych. Część II, ułożona przez Stanisława Tarnowskiego i Franciszka Próchnickiego. We Lwowie 1891. Cena egzemp. opr. 1 złr. 85 ct.“

Wys. c. k. Rada szk. kr. rozp. z dnia 17 maja 1892 l. 9601 zalicza w poczet książek dozwolonykh do użytku szkolnego w klasach wyższych szkół średnich książkę p. t.: „Wykład fizyki, ułożył Józef Soleski. Wydanie drugie. We Lwowie 1892. Cena egzemp. opr. 2 złr.“

ZARZĄDZENIA
w sprawie rozwoju sił fizycznych młodzieży.

Stosując się do rozporządzenia Wys. c. k. Min. Wyzn. i Ośw. z dnia 15. września 1890 do L. 19097 (rozp. Wys. c. k. kraj. Rady szk. z dnia 17. paźdź. 1890 do L. 17498) zajęła się dyrekcya wraz z gronem nauczycielskiem uorganizowaniem ćwiczeń fizycznych młodzieży i wycieczek.

Dyrekcya porozumiała się z Towarzystwem łyżwiarskiém i otrzymała w skutek tego dla uczniów tutejszej szkoły przystęp na ślizgawkę towarzystwa po bardzo zniżonych cenach.

W porze wiosennej i letniej urządzono 5 wycieczek, a mianowicie:
2 wycieczki botaniczne i zoologiczne z klasą I. i II.
2 „ połączone ze zdjęciem planu sytuacyjnego z klasą III., IV. i
1 wycieczka z młodzieżą wszystkich klas.

Kronika zakładu odnosząca się do r. szk. 1891/92.

Z początkiem r. szk. 1891/92 zgłosiło się do I. kl. 30 uczniów, z których 1 reprobowano, resztę zaś przyjęto do tej klasy na podstawie złożonego egzaminu wstępnego. W tym czasie odbyły się egzamina poprawcze.

Dzień 4. października i 19. listopada, jako dni Imienin Najjaśniejszych Państwa obchodziła szkoła uroczystymi nabożeństwami, po których odśpiewano hymn ludowy.

Dnia 28. czerwca r. b. była młodzież szkolna na żałobnem nabożeństwie za spokój duszy ś. p. cesarza Ferdynanda I, a 4. maja r. b. za spokój duszy ś. p. cesarzowej Maryi Anny.

Dyrektor szkoly uwolnił uczniów od nauki szkolnej dnia 2. czerwca na mocy przysługującego mu prawa.

Uczniowie katoliccy odprawili 3 razy św. spowiedź i przyjmowali św. komunią.

W ciągu r. szk. odbyło się 14 posiedzeń grona nauczycielskiego pod przewodnictwem dyrektora szkoły. Oprócz tego odbywały się posiedzenia tygodniowe gospodarzy klas w celu porozumienia się z nauczycielami w ich klasie zatrudnionymi, co do zachowania się i postępu każdego ucznia z osobna.

Lustracya zakładu przez c. k. inspektora p. Lewickiego odbyła się w dniach od 16—21. maja.

Z końcem r. szk. 1891/92 liczyła szkoła 54 uczniów uwolnionych od całej opłaty szkolnej, 21 zaś opłacających takową. Opłat szkolnych do 1. lipca 1891 wpłynęło 1160 złr.

Taksę wstępną po 2 złr. 10 ct. zapłaciło 44 uczniów, co wynosi 92 złr. 40 ct. Datek zaś na przybory naukowe po 1 złr. zapłaciło 88 uczniów, co wynosi 88 złr.

Dnia 15. lipca zakończono naukę szkolną nabożeństwem i odśpiewaniem hymnu ludowego.

Dnia 15. lipca rozpoczęły się egzamina wstępne z uczniami do I. kl. na r. szk. 1892/93.

Rok szkolny 1892 rozpoczął się 3. wrześnią uroczystem nabożeństwem i odśpiewaniem hymnu ludowego.

Tablice statystyczne uczniów

odnoszące się do końca 2. półrocza r. szk. 1891/92.

A. Liczba uczniów uczęszczających do szkoły realnej w ciągu r. sz. 1891/92

W klasie	zapisało się w r. sz. 1891—92.			Pozostało z końcem 2. półr.		
	publicznych	prywatystów	Razem	publicznych	prywatystów	Razem
I.	35	1	36	30	1	31
II.	24	—	24	18	—	18
III.	17	—	17	12	—	12
IV.	12	—	12	12	—	12
Razem	88	—	89	72	1	73

B. Liczba uczniów według narodowości i wyznań.

W klasie	Polaków	Rusinów	Niemców	Czechów	Innej narodowości	Razem	Religii				
							rz. k.	gr. k.	ewang.	mojż.	Razem
I.	22	9	—	—	—	31	12	9	—	10	31
II.	12	6	—	—	—	18	10	6	—	2	18
III.	10	1	1	—	—	12	6	1	1	4	12
IV.	12	—	—	—	—	12	8	—	—	4	12
Razem	56	16	1	—	—	73	36	16	1	20	73

C. Liczba uczniów według wieku ukończonego w r. 1892.

W klasie	Liczyło lat												Razem
	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
I.	4	2	7	9	4	2	3	—	—	—	—	—	31
II.	—	1	2	3	5	3	3	1	—	—	—	—	18
III.	—	—	1	2	2	2	1	2	1	1	—	—	12
IV.	—	—	—	1	2	1	1	6	—	—	—	1	12
Razem	4	3	10	15	13	8	8	9	1	1	-	1	73

D. Liczba uczniów uczęszczających na przedmioty względnie- i nadobowiązkowe.

W klasie	Uczęszczało uczniów				
	na język ruski	na język francuski	na historyą krajową	na spiew	na gimnastykę
I.	—	—	—	20	26
II.	—	—	—	6	10
III.	—	11	12	7	5
IV.	—	9	12	—	6
Razem	—	20	24	33	47

E. Liczba uczniów według ich ogólnego postępu z końcem 2. półrocza 1891/92.

W klasie	Otrzymało stopień					Nieklasyfikowanych	Razem
	celujący	I.	II. z pozwoleniem złożenia egzaminu popraw.	II.	III.		
I.	3	22	2	2	2	—	31
II.	2	8	3	3	2	—	18
III.	—	7	3	1	1	—	12
IV.	—	8	2	1	1	—	12
Razem	5	45	10	7	6	—	73

F. Liczba uczniów według ich cenzur z obyczajów i pilności z końcem 2. półrocza 1891/92.

W klasie	Otrzymało cenzurę											
	z obyczajów						z pilności					
	chwalebną	dobrą	dosyć dobrą	naganną	złą	Razem	wytrwałą	dobrą	dość dobrą	niejednostajną	małą	Razem
I.	6	21	3	—	—	30	3	19	4	2	2	30
II.	2	12	2	2	—	18	2	8	3	4	1	18
III.	2	5	3	2	—	12	—	6	4	2	—	12
IV.	—	8	3	1	—	12	—	6	4	1	1	12
Razem	10	46	11	5	—	72	5	39	15	9	4	72

Uwagi
dotyczące przyjęcia uczniów na rok szk. 1892/93.

Dnia 30. sierpnia r. b. zapisywać się będzie uczniów w obecności ich ojców lub zastępców tychże.

Nowo wstępujący uczniowie do klasy II. III. i IV. mają przedłożyć metrykę i świadectwo szkolne z ostatniego półrocza. — Każdy z uczniów zgłaszających się do I. kl., który poprzednio uczęszczał do publicznej szkoły ludowej, winien wykazać się świadectwem szkolnem, wydanem przez kierownika dotyczącej szkoły ludowej w myśl §. 72. regulaminu szkolnego, ogłoszonego rozp. Wys. c. k. Rady Szkol. kraj. z dnia 12. listopada 1876. l. 9272. według wzoru tam zawartego lit. G. Końcowy ustęp świadectwa tego, zamiast obecnie tam zamieszczonego ma opiewać: *„Ponieważ ten uczeń zamierza wstąpić do szkoły średniej, przeto wydaje się mu na ten cel niniejsze świadectwo“.*

Dla uczniów wstępujących do klasy I. przeznaczają się dwa terminy na examina wstępne: jeden 15. i 16. lipca b. roku przed wakacyami, a drugi dnia 1. i 2. września b. r. po wakacyach. W skutek tego mają się kandydaci nowo wstępujący dwa dni przedtem zgłaszać. Wybór jednego z tych terminów pozostawia się kandydatom, względnie ich rodzicom. W każdym z tych terminów jednak rostrzyga się o przyjęciu ucznia do klasy I. stanowczo, powtórzenie wstępnego examinu czy w tym samym, czy w innym zakładzie jest bezwarunkowo wzbronione, a uzyskanie przypuszczenia do powtórzenia examinu przez wprowadzenie w błąd Dyrekcyi czyni ten powtórny examin w każdym wypadku nieważnym; o takiem rozmyślnem wprowadzeniu w błąd dla uzyskania przypuszczenia do powtórzenia examinu wstępnego będzie mogła każda dotycząca Dyrekcya z całą pewnością i łatwością się dowiedzieć z wykazu reprobowanych w każdym zakładzie uczniów, któryto wykaz Wys. c. k. Rada szkol. kraj. każdej Dyrekcyi w swoim czasie przeszle.

Uczniów do I. klasy przyjmuje się stanowczo na podstawie odbytego z nimi egzaminu wstępnego z religii, — z języka polskiego, — z języka niemieckiego i z arytmetyki. Przy tym egzaminie żądać się będzie:

Z religii: wiadomości, których według teraźniejszego rozkładu nauki nabyć powinien uczeń w pierwszych cztérech latach obowiązkowej nauki szkolnej w szkołach czteroklasowych.

Z języka polskiego: czytania płynnego i wyrazistego, objaśniania czytanych ustępów pod względem treści i związku myśli; opowiadania treści większymi ustępami, znajomości części mowy, odmian imion i czasowników; znajomości zdania pojedynczego, rozszerzonego i rozbioru jego części składowych pod względem składni zgody i rządu; poprawnego napisania dyktatu z zakresu pojęć znanych uczniom, z uwzględnieniem głównych zasad interpunkcyi.

Z języka niemieckiego: czytania płynnego i zrozumiałego; znajomości odmian rodzajników, rzeczowników, przymiotników i zaimków (osobistych dzierżawczych, wskazujących i względnych), odmian słów posiłkowych i czasowników słabych we wszystkich formach strony czynnej i biernej; — tudzież odmian najzwyklejszych czasowników mocnych;—zasobu wyrazów z zakresu pojęć uczniom znanych; poprawnego napisania łatwego dyktatu, którego treść przed podyktowaniem poda się uczniom w języku polskim.

Z rachunków: Pisania liczb do miliona włącznie, biegłości w cztérech działaniach liczbami całkowitymi; pewności w tabliczce mnożenia; znajomości ważniejszych miar metrycznych.

Z trzech przedmiotów ostatnich odbędzie się egzamin ustny i pisemny.

Dnia 1 i 2 wrześniar. b. odbywać się będą egzamina wstępne dla uczniów klasy II. III. i IV. jakoteż egzamina poprawcze.

Uczniowie ze zakładów średnich nie składają egzaminów wstępnych, jeżeli zamierzają zapisać się do klasy pierwszej, —jeżeliby zaś chcieli wstąpić do odpowiedniej klasy wyższej, muszą składać egzamin wstępny z najbliższej klasy niższej.

Opłaty przy wpisie.

1. Taksa wstępna w kwocie 2 zł. 10 ct.

UWAGA. Uczniowie, którzy taksę wstępną już raz zapłacili, a przez wystąpienie stosunków ze szkołą nie zerwali, nie płacą takowej.

2. Opłata szkolna w kwocie 20 zł.

UWAGA. *a)* Opłata szkolna musi być uiszczona za I. półrocze najdalej do 15. października, za II. półrocze zaś do 15. marca. — Uczniom, którzyby w oznaczonym czasie opłaty szkolnej nie zapłacili, zabronionoby dalszego uczęszczania do szkoły. *b)* Uczeń ubiegający się o uwolnienie od opłaty szkolnej, poda prośbę przez dyrekcyą szkoły do Wys. Rady Szkol. kraj., załączając do niej świadectwo szkolne z ostatniego półrocza i świadectwo ubóstwa. — Świadectwo ubóstwa ma być potwierdzone przez urząd gminny i zawierać dokładny stan majątkowy rodziców, w razie przeciwnym nie będzie uwzględnione. — Prywatyści opłacają zawsze opłatę szkolną. *c)* Uczeń zatrzymuje uwolnienie od opłaty szkolnej tylko tak długo, jak długo w ostatniem półroczu otrzymał *pierwszy stopień* ogólnego postępu, z obyczajów notę: *chwalebną* lub *dobrą*, a z pilności notę *wytrwałą* albo przynajmniéj *dobrą*. — W każdym innym wypadku traci uwolnienie.

Uczniowie 1. kl. mają zapłacić opłatę szkolną w ciągu pierwszych 3 miesięcy r. sz., lecz Wys. c. k. Rada szk. kraj. może im ten termin przedłużyć aż po koniec I. półrocza. Wtedy mają ci uczniowie w pierwszych 8-miu dniach po ukończonych zapisach wnieść prośbę z dołączonem świadectwem ubóstwa nie przedawnionem do Wys. c. k. Rady szk. kraj. przez dyrekcyą szkoły, która po 2 miesiącach przedłoży ją gronu nauczycielskiemu do orzeczenia. Czy proszący zasługuje sobie na dwie najlepsze cenzury z obyczajów i pilności, i przynajmniéj cenzurę „dobrą“ z każdego przedmiotu? — poczem dyrekcya szkoły przedłoży ich prośby Wys. c. k. Radzie szk. kraj. z wnioskiem przychylnym, w razie przeciwnym, zwróci im je z zawezwaniem do zapłacenia szkolnej opłaty w terminie przepisanym.

Wys. c. k. Rada szk. kr. zezwalając na takie przedłużenie, uwalnia tem samem proszącego od opłaty szkolnej, jeżeli tylko klasyfikacya jego za I. półrocze odpowie prawnym wymaganiom, w razie przeciwnym, winien uczeń zapłacić opłatę szkolną za I. półrocze jeszcze przed rozpoczęciem II. półrocza.

Uczniom I. kl., którzy za I. półrocze otrzymają świadectwo pierwszego stopnia z odznaczeniem, a w II. półroczu uzyskają uwolnienie od opłaty szkolnej, może być zwrócona opłata szkolna zapłacona za I. półrocze na wniesioną ich prośbę do Wys. c. k. Rady szk. krajowej.

Czy uczeń ma być uwolniony od płacenia całej opłaty szkolnej, czy też tylko od połowy, stanowi stan majątkowy jego rodziców.

3. Datek na środki naukowe w kwocie 1 złr.

4. Taksa za egzamin prywatny lub wstępny w kwocie 12 złr.

UWAGA: *a)* Uczniowie, którzy w ostatniem półroczu byli uczniami szkół realnych, nie płacą takowej. *b)* Uczniowie, którzy składają egzamin wstępny do I. klasy, nie płacą także taksy egzaminacyjnej. *c)* Świadectwo wystawia się tylko na podstawie złożonego egzaminu prywatnego, nigdy zaś na podstawie wstępnego egzaminu.

5. Dobrowolny datek w celu wspierania mniej zamożnych uczniów. — Wysokość takiego datku zależy od woli P. T. rodziców, nie kładąc tamy ich dobroczynności.

W razie, gdyby uczeń składający egzamin wstępny do I. klasy, takowego nie złożył, a zapłacił należytości, — natenczas zwraca mu się takowe; albowiem nie może być uczniem tej szkoły. — Taksy egzaminacyjnej uczniowi się nie zwraca.

Świadectwo szkolne otrzymują uczniowie za każde półrocze z osobna; ma ono być zaopatrzone marką stęplową na 15 ct., za duplikaty płaci się taksa w kwocie 1 złr.

Ponieważ szkoła ma obowiązek nadzorowania miejsca, gdzie uczniowie są ulokowani na stancyi, a w razie niestosownego ulokowania tychże może nawet odmówić przyjęcia do szkoły, P. T. rodzice zechcą zaraz przy wpisie wymienić miejsce, gdzie syna swego umieścić zamyślają.

Sprawy szkolne poszczególnych uczniów załatwiają pp. gospodarze klas, przed którymi uczeń swe opuszczone godziny winien w przeciągu 24 godzin usprawiedliwić. Jeżeli uczeń przez 8 po sobie bez przerwy następujących dni szkolnych nie był na lekcyach, a przyczyny nieobecności nie oznajmiono, wykreśla się go z katalogu, a przyjęcie jego zależeć będzie od pozwolenia Wys. Rady szkolnej krajowej.

Z Dyrekcyi c. k. szkoły realnej.

Erazm Misiński

dyrektor.

Klasyfikacya uczniów.

KLASA I.

Klasyfikowanych uczniów 31.

Stopień pierwszy celujący otrzymali:

1. Kamiński Andrzej
2. Kamiński Stanisław
3. Krupa Andrzej.

Pierwszy stopień otrzymali:

1. Bortnik Teodozy
2. Dobiasz Roman
3. Gajewski Karol
4. Giedroyć Zygmunt
5. Ginsberg Abraham
6. Guckler Stanisław (prywat.)
7. Jawetz Mendel
8. Kirchner Artur
9. Krawczeniuk Włodzimierz
10. Linczyc Gedalie
11. Łuszpiński Aleksander
12. Margulies Abraham
13. Pawluk Maryan
14. Postryhacz Włodzimierz
15. Reizenbein Salamon
16. Sękowski Michał
17. Srokowski Włodzimierz
18. Tomaszewski Kazimierz
19. Tracz Aleksander
20. Turyn Stefan
21. Wonsch Ozyasz
22. Zawistowski Zygmunt

Stopień drugi otrzymało 2, stopień trzeci 2; do egzaminu poprawczego przeznaczono 2.

KLASA II.

Uczniów klasyfikowanych 18.

Stopień pierwszy celujący otrzymali:

1. Haliczer Izak
2. Pawlik Grzegorz

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Bartha Stanisław
2. Czubaty Włodzimierz
3. Dumański Emil
4. Gajewski Karol
5. Kordas Alojzy
6. Mokrzyński Józef
7. Świtlikowski Józef
8. Zilz Filip

Stopień drugi otrzymało 3, stopień trzeci 2; do egzaminu poprawczego przeznaczono 3.

KLASA III.

Uczniów klasyfikowanych 12.

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Dąbrowski Władysław
2. Eisenberg Izrael
3. Horitza Maksymilian
4. Rembisz Władysław
5. Severin Ludwik
6. Swystuń Paweł
7. Wagner Stanisław.

Stopień drugi otrzymał 1, stopień trzeci 1; do poprawczego egzaminu przeznaczono 3.

KLASA IV.

Uczniów klasyfikowanych 12.

Stopień pierwszy otrzymali:

1. Biernat Jan
2. Feldmann Józef
3. Friedel Alojzy
4. Horowitz Abraham
5. Reichstein Mojżesz
6. Sobociński Antoni
7. Tyc Antoni
8. Wacnik Łukasz.

Stopień drugi otrzymał 1, stopień trzeci 1; do poprawczego egzaminu przeznaczono 2.